

WUWIĆOWA STRATEGIJA ŁUŻICA

2050

Krótkie wopisanje regionalneje
wodźaceje linije za přichod

ZA ČO TRJEBA ŁUŽICA WUWIĆOWU STRATEGIJU?

Łužica wopřijima bjezwokresne město Choćebuz/Cottbus a wokresaj Budyšin a Zhorjela w Sakskej kaž tež wokresy Sprjewja-Nysa/Spree-Neiße, Hornje Błóta-Łužica, Łobjo-Halštrow a Dubje-Błóta w Braniborskej. W poslednich lětdžesatkach bě wudobywanje brunicy jedyn z centralnych ekonomiskich stołpow w regionje. Wone zawěšća wěste džěłowe městna, dawki, dochody - a wutworja identitu. Z wustupom ze zmlinjenja brunicy je zwjazany wulki proces změnow za Łužicu, kotryž na jónkróčne wašnje hospodarstwo, wědomosć, kulturlandschaft a žiwjensku kwalitu zwjazuje. Za wuwice přichoda tutoho regiona trjebamy mudre zhladowanje, kotrež njekónči na mjezach krajow a na kotrymž so wšitcy wobdžěleni rady orientuja. W běhu projekta „Džěłarnička přichoda Łužica“ bu za to „Wuwicowa strategija Łužica 2050“ zdžěłana. Wona tworí wothłosowany ramik za wuhotowanje přichodakmanje a žiwjenjahódneje Łužicy a je wažny zakład za strukturne wuwice. Přetož jenož z tajkej regionalnej wodžacej liniju za přichod so pomoc wot Zwjazka a Europskeje unije přizwoli. Kraje přesahowaca strategija rozumi so nimo toho jako pučnik za wuwicowe koncepty wokresow a městow kaž tež za interkomunalne předewzaća.

Što wobsahuje wuwicowa strategija?

Strategija je do sydom polow přichoda rjadowana. Tute natwarjeja na jednanskich polach, kotrež stej krajnej knježerstwje Sakskeje a Braniborskeje zhromadnje wobzamknytoje. W polach přichoda wopisuja so temospecifisce wuchadne situacije, z kotrychž so směrodajne cile a jednanske kategorije wotwodžuja. Dalše pozadkowe informacije, daty, fakty a wujasnjenja skića studije a posudki jako přifoři.

Polo přichoda 1: Infrastruktura a dočasna starosć wo byće

Atraktiwne města a wsy

Centralne problemowe polo je demografiska změna a z njeje rezultowace woteběranje kulturnych, wólnočasnych a kubłanskich poskitkow resp. přiběrace prózdne imobilije. Atraktiwne města a wsy maja k tomu přinošować, zo so zaso wjac młodych ludźi a swójbow zasydluja resp. perspektiwy za wostaće wuwijawa. Tež za předewzaća bywa stajnje wažniše, zo su stejniša tajke atraktiwne, zo so sobudžěłačerki a sobudžěłačerjo tam derje čuja.

Wobchadna infrastruktura a mobilnosć

Nimo lěpšeho wotkrywajanja donutřka trjeba Łužica dobre přizamknjenje na susodne metropole kaž tež na transeuropske wobchadne syće. Z tym zwjazane je prašenje, kak móžeja so wobchadna infrastruktura a koncepty mobilnosće tak wuhotować, zo wone dobre syće relevantnych kótwicowych městow zmóžnjeja, zo so wjeski njewotpójsnu, zo potrebam načasneho hospodarskeho wobchada wotpowěduja a zo su k tomu doprědkarske kaž tež wobswětej a klimje tyjace.

Přichodawěšta towaršnostna dočasna starosć wo byće

Dočasna starosć wo byće je zakład za wšědne dobre žiwjenje we Łužicy: strowota a hladanje, pěstowanje džěci a kubłanje, bydlenje, škit před katastrofami, zastaranje a wotstronjenje (energija, woda, wopłóčki, wotpadki), kaž tež nakupowanske móžnosće za twory wšědneje potreby. Wosebje džiwojo na runohódne žiwjenske poměry w Němskej, wo kotřež mamy so prócować, ma zakładne zastaranje staćanow Zwjazkoweje republiki jako měritko služić.

Digitalizacija

Za wuspěšny transformaciski proces we Łužicy hraje digitalizacija nošacu rólu. Z jeje pomocu hodža so rozdžěle mjez kótwicowymi městami a wjesnym rumom nahladnje pomjeńšić, hdyž nic samo wotstronić. Digitalizacija tworí přerězny nadawk za džěło we wjele wobłukach, na př. w zarjadnistwje, hospodarstwje, turizmje a w slědženju. Wuměńjenje je wšo wopřijace a fungowace šěrokopasmowe zastaranje.

Wudobywanske přestrjenje, infrastruktura a twarjenja energijoweho hospodarstwa

Po wustupje z brunicoweho zmilinjenja zwostanu mnohe přestrjenje něhdyšeho energijoweho hospodarstwa. Dže wo to, zo so wone zaso rekultiwěruja a znova wužiwoja. To potřechi tež kulturne zawostajenstwo industrije cyteje Łužicy. Při tym móže region na swójske wuspešne nazhonjenja twarić. Hižo realizowane nowowuhotowanja podawaja pozitiwny a wjelelubjacy wuhlad, dokał móže so Łužica wuwiować.

Polo přichoda 2: Inowacija, slědženje a wědomosć

Slědženje, rummy za eksperimentěrowanje a energija

Łužica je region, w kotrymž pokazuja so europske kulturne a ciwilizaciske stawizny, hdžež techniske, hospodarske, duchowne, kulturne a socialne wuwioća do so přimaja. Ze swojim položěnom běše region wot wšeho spočatka křižowanišćo europskich wuwioćow a přez serbski element tworí Łužica wosebite městno zhromadnosće wjacorych rěčow a kulturow. Runje tale forma diwersity zmóžnja Łužičanam, so z motorami za inowacije stać.

Polo přichoda 3: Spěchowanje a wuwioće hospodarstwa

Hospodarstwo a předewzaćelstwo

Z wustupom z brunicoweho wudobywanja a zmilinjenja zhubi Łužica jadro swojeje hospodarskeje identity. Jeniče předewzaćelska skupina LEAG wuhospodari z něhdže 8000 sobudžěłaćerjemi lětnje ca. 1,3 miliardy eurow wobrota. K tomu přińdu wot brunicy wotwisni poslužbnicy. Wužadanje wobsteji we wuspěšnej transformaciji předewzaćow podłu hódnoty tworjaceho rječaza do nowych wobchodnych polow.

Ratarske, lěsnistwowe a rybarskohospodarske hódnoty tworjace rječazy

Sektory ratarstwo, lěsnistwo a rybarske hospodarstwo přinošuja wažnje k dołhodobnemu zawěsćenju zjawnych kubłow kaž biodiwersita, woda, póda a powětr. Strukturna změna skići móžnosć, regionalne hódnoty tworjace rječazy natwarjeć, sylnić a pozitiwny přinošk k hospodarskemu wuwioću dodawać.

Polo přichoda 4: Wuwiwanje fachowych mocow

Tute polo zaběra so z dobyćom, wuwiowanjom a wjazanjem fachowych mocow. Je sylnje wot demografiskeho wuwioća wotwisne a wot prašenja, hač steja trajnje derje wukubłani fachowcy na městnje k dispoziciji. Wotpowědnje tomu póńdže w přichodže tež wo to,

fachowe mocy w regionie tak wu- a dalekublać, zo předewzaća w nowych hospodarskich temowych clustrach kwalifikowanych sobudźelaćerjow namakaja.

Polo přichoda 5: Marketing, kultura, wuměłstwo a turizm

Donutřka identitu tworjo, dowonka image tworjo, hraja wuměłstwo, kultura a turizm wažnu rólu w strukturnym wuwicu Łužicy. Wone su impulsydawarjo a integraciske instrumenty. Mjez sobu wothłosowane marketingowe aktiwity z tutych wobłukow móžeja nahladnje k sylnjenju stejnišćow přinošować.

Polo přichoda 6: Europski modelowy region

Łužica je region wosrjedź Europy. Wona wuznamjenja so přez wuske a temy přesahowace zhromadne dźěło z pólskimi a čěskimi susodami. To budže so w přichodze hišće intensiwować dyrbjeć, přetož strukturna změna njezastanje při hranicach. Trjeba je intensiwne wothłosowanje za regionalne wuwice zamołwitych akterow ze wšěch třoch krajow, kotraž maja w konkretnje přesadźomnych zhromadnych projektach wuběžeć.

Polo přichoda 7: Participacija

Towaršnosť a zwjazanosć

Z dźělnych regionow wobstejaca Łužica zhladuje na bohate kulturne herbstwo a wuformowanu měščansku kulturu. Wažne stołpy za towaršnostnu zwjazanosć leža w zhromadnej identite a kulturje. Čestne zastojnstwo a politiske wobdźělenje móžetej zesylnejacej skutkować. Wuchadžišćo skica tež nazhonjenja z kulturnej a rěčneje mnohoraznosću, mj. dr. přez bliskosć k pólskim a čěskim susodam kaž tež wliwy Serbow/Wendow.

Zarjadnistwo a politika jako tworićelej a podpěraćelej

Změna struktury je z kompleksnymi wužadanjemi za zarjadnistwa zwjazana a žada sej wosebje wysoko kwalifikowanych a wysoko motiwěrowanych přistajenych. Dalše wažne parametry su přichodne investicije, planowanja a wužiwanje přestrlenjow, interkomunalne zhromadne dźěło, bliskosć k wobydlerjam a jich wobdźělenje kaž tež financne wuhotowanje komunow.

Kak nasta strategijowa papjera?

Wuwicowa strategija njebu w slonowinej wěži spisana, ale nasta „wotdeleka“, we wobšěrnym wobrazowjeducym a wobdźělskim procesu, kotryž je něhdze tři lěta trał. Jeniče při infostejnišćach wotměchu so rozmołwy z něhdze 3 000 wobydlerkami a wobydlerjemi. Paralelnje přewjedźechu so mnohe zarjadowanja, dźěłarnički, dialogowe forumy a druhe formaty. Ze šěrokim wobdźělenjom Łužičanow nastachu 25 fachowych studijow a posudkow. Tale wobšěrna materielna zběrka a hižo eksistowace wodźace wobrazy, koncepty a poziciske spisy so k „Wuwicowej strategiji Łužica 2050“ zhuscichu.

Projektowy team mješe za tute dźěło wjele partnerow po boku. Skičeše so wuski přewod a prawidłowne wothłosowanje ze 14 čłonami wodźaceho wuběrka ze zastupjerjow wobdźěleneju krajow Braniborska a Sakska, wokresow Dubje-Błóta, Łobjo-Halštrow, Zhorjelc, Hornje Błóta-Łužica, Sprjewja-Nysa/Spree-Neiše, bjezwokresneho města Choćebuz/Cottbus a dalšich partnerow. Spisanje wuwicoweje strategije same mješe inowatiwny charakter: Nimale 50 awtorkow a awtorow z cyłje Łužicy pisaše mjez meju

a septembrom 2020 čestnohamtsce a digitalnje na strategiji. Jich načiski so přidatnje z wjacestopnjowym wotumom wot něhdže 100 regionalnych zapóslancow, krajnych radźicelow, měšćanostow/wjesnjancow a zastupjerow institucijow přeprowowachu. Z tym je so poradźiło, awtentsku wuwicowu strategiju předpotožić – z Łužicy za Łužicu.

Kak zapřijachu so specielne cilowe skupiny do džěta?

Eksistowachu na př. specielne poskitki za młodu generaciju. W busu přichoda wuwiwachu mjez awgustom 2019 a aprylom 2020 něhdže 120 młodostnych ideje za přichod Łužicy. Workshopy k strukturnej změnje, k regionalnemu imagej a k angažementej skićeše tež projekt #Mission2038 Němskeje džěćaceje a młodžinskeje załožby, korony dla nažel jenož digitalnje. Dopóznać z tuteho procesa je, zo wobsedži móda cilowa skupina sylnu wolu za změny a tworjenje, kotraž ma so wužiwać. Zapřijeći buchu tež Serbja. Za to wobsteješe mj. dr. projekt „Inowacija přez tradiciju“ Fraunhoferoweho instituta za džělowu organizaciju, kotryž je z wjac hač 70 wobdźělnikami potreby, wizije a konkretne přistupy k jednanju za přesadjenje strukturneje změny z wida Serbow wuwijať. Třeće čěžišćo našeho džěta w cilowych skupinach ležeše na skrućenju wobydlerkeje towaršnosće. Tohodla wobdžěli so Džěłarnička přichoda Łužica jako kooperaciski partner na załoženju Wobydlerkeho regiona Łužica, kotryž so w septembrje we Wojerecach jako ciwilnotowaršnostna transformacija syc załoži.

Hdže je móžno wuwicowu strategiju dóstać?

„Wuwicowu strategiju Łužica 2050“ steji online na www.zw-lausitz.de k dispoziciji. Dokument so tohorunja do hornjo- a delnjoserbsčiny přeloži.

Što stanje so nětko ze strategijowej papjeru?

Zdžěłanje „Wuwicoweje strategije Łužica 2050“ bě jenož přěni krok. Nětko dže wo zwoprawdženje cilow z pomocu konkretnych předewzaćow. Łužica stanje so we wuspěšnym padže z europskim modelowym regionom za poradženu strukturnu změnu. Wuwicowu strategiju je ramik za wuwice a přesadjenje konkretnych projektow přichoda, mj. dr. z penjezami ze strukturneho spěchowanja. Jónkróćna šansa za Łužicu, ze sebje sameje přichod tworjeć. Tak daleko njeje předpotožena strategija wotzamknjenje, ale zahajenje. „Wuwicowu strategiju Łužica 2050“ je wokomiknity wobraz. Wona so w swětle dopóznaćow strukturneho wuwicoweho procesa dale pisa.

Kontakt

Wirtschaftsregion Lausitz GmbH
Projekt Zukunftswerkstatt Lausitz
Magazinstraße 28
03046 Cottbus

Hornjoserbski přełožk:

Dorothea Šoćina/Scholze

www.wirtschaftsregion-lausitz.de

www.zw-lausitz.de

Stadt
Cottbus/
Chóšebuz

Landkreis
Dahme-
Spreewald

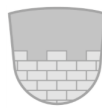
Landkreis
Elbe-Elster

Landkreis
Oberspreewald-
Lausitz

Landkreis
Spree-Neiße

Landkreis
Bautzen

Landkreis
Görlitz